

*Părinților mei,
Olga și Vasile*

Victor Vasilache

DICȚIONAR
FRANCEZ-ROMÂN
de canadianisme

Epigraf 2012

abander (s'). A se asocia, a se aduna în grup, a forma o bandă; a se înhăita; a se îngărădi, a se aduna în număr mare.

abîmer. 1. *vi., vr.* a se prăbuși, a cădea jos, a se dărâma; a se deteriora, a se strica, a se distruge. 2. *vi.* a se umple; *le canot abîme d'eau* canoea se umple cu apă. 3. *vr.* a-și ruina, a-și distruge sănătatea.

aboutir. *Aboutis, abcès pourris!* hai, grăbește-te; nu mai freca atâta menta!.

abreuvoir. Izvor; fântână.

abriller/abrier. A acoperi; a înveli.

accommodation. Mică băcănie.

accommoder. A face un serviciu (cuiva).

accordéon. *Accordez-vous donc, c'est si beau l'~!* nu vă mai certați atâta și împăcați-vă!.

accoté. *Être (vivre) ~* a trăi în concubinaj.

accoter. *~ qn/qch* a egala, a fi deopotrivă cu cineva/ceva. *S'~* a trăi în concubinaj.

accoucher. *Accouche (qu'on bâtisse [qu'on baptise])!* nu mai târăgăna!; spune repede ce ai de spus!.

accroires. *Faire des ~ à qn* a înșela, a păcăli pe cineva, a trage pe sfoară. *Se faire des ~* a-și face iluzii, a se amăgi.

achaler. A enerva, a scoate din sărite. *Ne pas être achalé* a nu fi timid, a nu-i fi teamă; a fi îndrăzneț, a avea tupeu.

acharné. *Être ~ après qn* a fi legat de cineva; a semăna cu, a moșteni pe.

acheter. *Aller ~* a fi însărcinată/gravidă. *Être à la veille d'~* a fi în ajun de a naște.

acquêt. *Avoir autant d'~ de faire qch* a face mai bine să, a fi în interesul, a fi spre folosul/spre binele cuiva. *Avoir de l'~ de qch* a avea bucurie, plăcere de la ceva, a se bucura de ceva.

adon. *Attendre (guetter) l'~* a aștepta momentul prielnic. *Être d'~* a fi bun, amabil, bine dispus. *Être d'~ pour faire qch* a ști

cum să procedezi, să faci; a fi capabil, a fi în stare să faci ceva.

Être un ~ a fi o întâmplare/un hazard.

adresse. *~ civique* numărul casei.

ad vitam aeternam. *Faire qch ~* a face ceva fără întrerupere, la nesfârșit.

affaire. *Avoir ses ~s* a fi la ciclu menstrual; a fi pe roșu/pe stop.

Être au-dessus de ses ~s a avea (ceva) mai mult decât e nevoie.

Être en ~s a se înțelege, a fi de aceeași părere.

affidavit. Declarație sub jurământ.

affilé. *Être ~* a fi iritat/mânios/furios.

agace-pissette. *Être (une) ~ (d. femei)* căreia îi place să agațe bărbați.

agacer. A gâdila.

âge. *Être en ~* a fi major, a fi atins vârsta majoratului.

agneau. *Doux comme un ~* blând ca un miel.

aiguille. *Chercher une ~ dans un voyage de foin* a căuta acul în carul de fân. *Plissé à l'~* plin de riduri, zbârcit. *Tirer son ~ du jeu* a ieși din joc; a se retrage discret dintr-o afacere delicată.

aiguisoir. Ascuțitoare.

ail. *Baise-moi l'~!* (*injurătură*) du-te dracului/naibii!; hai sictir!; ușteală!; zbâști (de-aici)!; hai dispari!.

ailles de moulin. *Rabattre ses ~* a gesticula vorbind.

ainsi. *Être ~* a fi prostuț, neînvățat, simplu.

air. *Avoir (faire) l'~ bête* a avea o înfățișare morocănoasă, a fi/(a face pe) morocănos(ul). *Avoir l'~ mais pas la chanson* a avea aparențele dar nu și capacitatea. *Faire de l'~ sur le poil des yeux* a fugi, a o șterge, a o întinde. *Avoir un de ces ~s* a avea o față detestabilă, nefirească. *Faire un ~ de vent* a fi vânt, a bate vântul. *Fais de l'~!* valea!; ușteală!; plimbă ursul!; mută camionul!; ia viteză! *Être avide d'~* a se sufoca, a căuta să-și tragă sufletul. *Frapper de l'~* a nu izbândi, a nu reuși; a eșua; a se osteni în zadar, a se obosi de pomană. *Pelleter de l'~* a-și pierde timpul cu nimicuri, a tăia frunză la câini. *Pogner son ~* a se arăta uimit, uluit. *Prendre (avoir) un ~ de bœuf* a fi posomorât, poșac, încruntat. *Prendre l'~ de vent* a simți briza/adierea vântului. *Prendre son ~ lousse* a profita de o clipă de răgaz, de singurătate.

aires de vent. *Ne pas savoir les* ~ a fi dezorientat, debusolat; a fi cu mintea plecată.

aisé. *Prendre ça* ~ a lua ușor (un lucru), a nu se pripi.

alcoolique. *Boire comme un* ~ *sur la brosse* a bea ca un burete, a bea cât șapte.

algonquin. *Parler* ~ a vorbi păsărește, a vorbi o limbă neînțeleasă.

allège. *Aller/partir; etc.* ~ a merge/a se duce/a pleca *etc.* nesilit, fără nicio obligație. *Avoir le cœur* ~ a se simți ușor, liber; a-i râde (cuiva) inima.

Allemands. *Les ~ sont en ville!* a fi la menstruație; a avea trei cireșe; a sosit bucuria/Armata Roșie/ Moș Crăciun!; m-a pocnit fericirea!.

aller. *Se faire* ~ a se masturba; a se autosesiza, a face lăba/manivelă; a o lua la labă, a o zăpăci.

allô. Bună ziua, noroc, salut. *Allô ...!* (exclamație admirativă) vai ce ...!; ce mai!; grozav, formidabil, fain, fantastic, fabulos!.

Allô! trezește-te (la realitate)!; fă ceva!.

alluchon. *Manquer un* ~ a-i lipsi o doagă, a nu fi întreg la cap/la minte.

allumette. *Frotter son ~ sur la boîte des autres* a flirta cu soția altuia, a se da la nevasta altuia. *Gros comme une* ~ slab ca un țâr. *Prendre qch avec des ~s* a lua (ceva) cu mare grijă/atenție/băgare de seamă.

allure. *Avoir (bien) de l'~ (d. persoane, situații sau evenimente)* a fi (foarte) convenabil, potrivit, nimerit; a fi corect/de bun simț/rațional.

almanachs. *Faire des* ~ a gesticula vorbind.

amanché. *Être* ~ [emmanché] *pour veiller tard* a fi înzestrat/dotat/dăruit, împodobit/hărăzit (de la natură) (uneori din punct de vedere sexual). *Être bien* ~ (vrai) a fi viril; a fi bine îmbrăcat. *Être mal* ~ a fi într-o postură proastă; a fi prost îmbrăcat.

amancher. *Se faire* ~ a fi înșelat/păcălit; a rămâne (în mod involuntar) însărcinată.

amande. *Goûter l'~* a fi gustos/delicios; a se topi în gură; a-ți linge degetele, nu alta!.

amateur. Suporter.

ambitionner. ~ *su' l'pain béni* a face abuz/a abuza de o situație avantajoasă.

âme. *Se tuer l'~ à l'ouvrage* a se speti muncind, a munci pe brânci/pe rupte.

amen. *Jusqu'à ~* neîncetat, neîntrerupt, la nesfârșit, în continuu, fără întrerupere.

amie de fille. Prietenă.

amitié. *Prendre ~ sur qn* a lega (o) prietenie cu cineva; a se lega prieteni.

amour. *Être en ~* a fi îndrăgostit, a fi în dragoste (cu cineva). *Tomber en ~* a se îndrăgosti.

amygdales. *Faire passer les ~ par les narines* a trage un toc de bătaie, a chelfâni. *Se manger les ~* a se săruta cu foc/cu pasiune; a se lua la mozul, a se mozoli; a-și da pompe.

an quarante. *S'en fichier comme de l'~* a nu-i păsa, a nu se sinchisi nici cât negru sub unghie, a-l durea în cot.

ancr. *Être (rester) à l'~* a șoma, a nu lucra; a sta în așteptare; (d. fete tinere) a nu avea cu cine să se mărite. *Être aussi bien à l'~ comme à la voile* a fi indiferent, nepăsător, apatic; a-i fi totuna.

ancrer. *S'~ qch dans la tête* a-și băga în cap, a te face să crezi un lucru, a se convinge de ceva.

âne. *Lâche (vache) comme un* ~ leneș, trândav, puturos.

ange. *Beau comme un* ~ frumos ca un înger, frumos de pică, frumos ca o cadră/ca un tablou. *Doux comme un* ~ blând ca un miel/ca un porumbel. *Sage comme un* ~ foarte cuminte/ascultător/liniștit.

Anglais. *Avoir l'air* ~ a avea o înfățișare excentrică, ciudată; a arăta rușinat, fâstâcit. *Les ~ m'attaquent/les ~ sont en port!* a fi la menstruație; a avea trei cireșe; a sosit bucuria/Armata Roșie/ Moș Crăciun!; m-a pocnit fericirea!.

année. *Battre la vieille* ~ a petrece de revelion. *Dater de l'~ de siècle (d. persoane foarte bătrâne)* a fi vechi de zile, a fi împovărat de ani; de când cu lupii cei albi/de când era bunica fată/de pe vremea lui papură-vodă.

anyway. În orice caz, oricum ar fi, oricum ar sta lucrurile.

a-one. *C'est ~* e perfect, impecabil, minunat.

A **apparence.** ~ *que* pentru că, pare-se.
apparition. *Comme une* ~ pe neașteptate, fără a preveni; val-vârtej.
 Respect pentru oameni și cărți
application. Cerere de angajare.
appoint. Completare (cu mărunțiș); (fig.) supliment, accesoriu; ajutor, contribuție; *apporter son* ~ a-și aduce contribuția; *d'* ~ suplimentar; *faire l'* ~ a completa (cu mărunțiș), a plăti exact. *Attendre les ~s de qn* ~ a aștepta sprijinul, bunăvoința, ajutorul cuiva.
appointment. Programare.
approuvements. *Faire des* ~ a aduce îmbunătățiri, schimbări utile, înfrumusețări (*unei proprietăți*).
arbre. *Avoir la tête comme un* ~ *à toc* a avea părul în dezordine, vâlvoi, răvășit, zburlit, aricit. *Avoir l'air d'un* ~ *de Noël* a se îmbrăca în culori țipătoare, a se îmbrăca/a arăta ca o sorcovă, a fi îmbrăcat ca o pupăză.
aréna. Stadion de hochei.
aréoport. Aeroport.
argent. *Avoir de l'~ dans les mites* a fi zgârcit/avar. *Chatouiller la queue du diable avec l'~ de la messe* a fi în stare de orice josnicie, de orice compromis. *Faire de l'~ comme de l'eau* a câștiga banii cu sacul. *J'en chie pas de l'~!* manieră vulgară de a spune: n-am bani, nu pot plăti.
argenterie. *Tacher l'~ de sa femme (euf.)* a transmite soției o boală venerică.
argots. *Grimper sur ses* ~ [ergots] a se aprinde, a se înfuria.
argument. *Avoir de gros* ~s a avea săni mari; a fi bine dotată la balcoane.
aria. *Être (faire tout) un* ~ (*du beau diable*) a fi de o mare complexitate; a fi foarte stânjenitor, a fi scandalos (*care șochează; excesiv de mare/de mult; cu totul exagerat*); babilonie, învălmășeală, dezordine mare; (*d. persoane*) urât de mama focului, urât ca ciuma; îmbrăcat ca naiba.
Armée rouge. *L'~ est en ville!* a fi la menstruație; a avea trei cireșe; a sosit bucuria/Armata Roșie/Moș Crăciun!; m-a pocnit fericirea!.

armoire à glace. *Bâti comme une* ~ (*d. bărbați*) bine făcut, solid, voinic; dulap cu oglinzi; forțos.
arracher. *En* ~ a avea necazuri, dificultăți.
arracheur de dents. *Menteur comme un* ~ mincinos fără pereche.
arrangement. *Être d'~* a fi persoană agreabilă, cu care relația este plăcută (*mai ales în afaceri*).
arranger. *Arrangé avec le gars des vues* hotărârile au fost luate dinainte. ~ *qn en petite culotte* a păcăli, a înșela, a trage pe sfoară.
arrêt. Stop (*indicator rutier*).
arrêter. *Arrête de faire simple!* lasă gluma la o parte!; fii serios!; să nu mi-o faci pe prostul!.
arriver. *Arrive en ville!* trezește-te!; fii realist!; vino-ți în fire!; coboară cu picioarele pe pământ!.
arse. *Avoir de l'~* a avea timp; a avea loc (*spațiu*).
arsoudre. A apărea.
arthritis. *Faire de l'~ derrière les oreilles* a fi surd la bunul-simț, la judecata sănătoasă.
as. *Aux* ~ (*superlativ*) cu desăvârșire, totalmente, absolut, de-a binelea. *Dormir comme un* ~ *de pique* a dormi buștean/tun. *Être un* ~ *de pique* a fi un tip neobișnuit, ieșit din comun, nemaipomenit, formidabil, strașnic, pe cinste. *Figé (planté là) comme un* ~ *de pique* (*superlativ*) rămas încremenit, ținut locului, rămas țeapăn ca un butuc; rămas țuț/mască.
asphalte. *Manger de l'~* a merge mult cu mașina.
assaut. *Pogner un* ~ a se îmbolnăvi, a cădea bolnav.
asseoir. *S'~ dessus* a se opri, a înceta, a se mulțumi cu. ~ *qn* a pune pe cineva la punct/la locul lui.
assiette. *Fragile comme une* ~ foarte firav/plăpând/șubred; plângăreț. *Ne pas être dans son* ~ a nu fi în apele sale, a se simți prost. *Se casser une* ~ a cădea dureros în fund.
ast(h)eur(e). Acum, în clipa de față, în acest moment. *Aux jours d'~* în ziua de azi.
atout. *Avoir de l'~* a avea mijloacele necesare, a fi descurcăreț.
attelage. *Être dur d'~ ... (mais une fois bien attelé, ça va bien)* a fi greu de convins ... (dar o dată convins, lucrurile merg strună).